

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALĂ

COPIEI ULUI

On. Direcțiunea Liceului „M. N. Coarță” Arad

Reda
ARAD, S

— MINECA

ABONAMENTE:

Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 160 Lei

Nr. 4254 1944.

ANDREI

din mila lui Dumnezeu, dreptcredinciosul Episcop al Eparhiei Aradului,
enopolei și Hălmeagiului

*Iubitului Cler și Popor din această de Dumnezeu păzită Eparhie,
har și milă dela Dumnezeu-Tatăl și dela Domnul nostru Iisus Hristos.*

După ce Dumnezeu odinioară, în multe rânduri și în multe chipuri, a vorbit părinților noștri prin prooroci, către sfârșitul acestor vremuri, ne-a grăit nouă prin Fiul, pe care L-a pus moștenitor a toate și prin care a și făcut veacurile (Epistola către Evrei 1. v. 1—2).

Iubiți mei fiți sufletești,

În ziua nașterii regilor pământești, popoarele fac rugăciuni și aduc mulțumiri lui Dumnezeu pentru că le-a dat povățuitori înțelepți, în liniștea cărora cetățenii petrec și dănsii viață lină și fără de gâlceavă. În ziua Nașterii celei după trup a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, creștinii de pretutindenea, înfrățiți într'un gând și într'o simțire, cu adâncă mulțumire își amintesc de viața și neasemuitele binefaceri pe care Fiul lui Dumnezeu le-a adus lumii și, prin Biserica Sa, ni le-a lăsat ca o moștenire nepieritoare, din care ne putem împărtăși cu toții.

Poate că niciodată coborrea Mântuitorului în vălmășagul acestei lumi n'a fost așteptată de mai multe suflete zdrobite; poate că niciodată gândul omenesc nu s'a înălțat mai sbuciumat spre Dumnezeu, cerându-I dreptate; și poate că niciodată suspinul inimilor n'a bătut mai stăruitor la poarta Cerului, rugându-l să roueze pacea mult dorită peste pământul acesta frământat de atâtea chinuri, — ca în anul acesta.

Și iată că în fața sufletelor sbuciumate răsare din nou, ca un Soare ceresc, luminosul praznic al Nașterii celei după trup a Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Pentruca bucuria acestui praznic să fie deplină, vom încerca, iubiții mei, să vă tâlcuim pe scurt trei întrebări:

1. De ce a trebuit să vină în lume ca Mântuitor, și să se facă om, însuși Fiul lui Dumnezeu?

2. Ce binefaceri a adus Iisus Hristos prin venirea Sa în lume?

3. Mai poate fi scos Iisus Hristos din inima omenească?

Tatăl Ceresc, care, prin Duhul Său cel Sfânt, revarsă în inima omenească adevărata bucurie, să ne ajute a vă lămuri asupra acestor trei întrebări.

I

Iubiții mei fii sufletești,

Dupăcum pământul fără încetare se învârtă în jurul soarelui, spre a primi dela el lumină și rodnicie, — și când este aproape de soare, în natură avem primăvară cu flori și vară cu roade, — tot așa, de când e lumea, și sufletul omenesc caută neîncetat pe Dumnezeu, izvorul vieții. Când sufletul petrece în apropierea lui Dumnezeu, în el stăpâ-

nește: *dreptatea, pacea și bucuria întru Duhul Sfânt*, — cele trei dovezi ale împărăției lui Dumnezeu între noi (Rom. 14, 16) — iar când sufletul se depărtează de Dumnezeu, izvorul vieții, el este cuprins de întunec și amorteală.

Dar nu numai omul caută pe Dumnezeu, ci și Dumnezeu caută mereu să atragă la Sine sufletul omenesc. Am putea spune că întreaga istorie a lumii nu este altceva decât o neconținută căutare și atragere, ce se petrece între Dumnezeu și om.

Dumnezeu cel Atotputernic, Făcătorul cerului și al pământului și Stăpânul a toate, are puterea de a ne înștiința, învăța, îndruma și înfricoșa pe noi oamenii prin fiecare din stihiiile lumii: fie prin lumina și întunecimea soarelui, a lunii și a stelelor, fie prin pot pul apelor, prin para focului, prin furia vânturilor, prin cutremurul pământului, prin foamete, prin ciumă, prin venirea altor neamuri asupra noastră, fie prin războiul cel dintre noi, — precum se spune în cărțile sfinte. El mai poate, ca odinioară, să ne grăiască prin îngeri sau prin glas de proroc, sau chiar trimițând la noi pe vre-un înviat din morți.

Dacă trimiteri de felul acesta s'au petrecut în istoria omenirii, cu mai mult sau mai puțin folos pentru oameni, zace aproape de judecata noastră că atunci când a fost vorba de cea mai mare lucrare a lui Dumnezeu — de mântuirea neamului omenesc, — Dumnezeu trebuia să trimită în lume ceea ce avea mai de preț: pe însuși Unul-Născut Fiul Său. Întâmplările din natură pot fi văzute de către unii oameni, dar ele pot fi ușor tăgăduite de către alții. Chiar și trimiterea vre-unui înviat din morți, nu e cu mult mai de folos, pentru că — precum se spune în Evanghelie —: „*Dacă de Moise și de profeți nu ascultă, nu se vor îndupleca nici când va învia vre-unul din morți*” (Luca 16. 31). Tot așa, arătarea vre-unui inger ne-ar putea înfricoșa, încât la urmă să spunem că a fost o nălucire.

Înțelepciunea lui Dumnezeu, știind toate acestea, a aflat o cale mult mai potrivită pentru a trimite în lume pe Mântuitorul, așteptat cu însetoșare de îndată după păcatul lui Adam. Un împărat, care își trimite într-o misiune pe unicul său fiu, dă d'vadă, — pe lângă marea însemnătate a lucrului pentru care-l trimite, — de cea mai neîndoielnică iubire față de aceia la cari îl trimite. Dovada acestei nemărginite iubiri a lui Dumnezeu față de neamul omenesc o avem în aceea că El „*asa a iubit lumea, încât a dat pe Fiul Său Unul-Născut, pentru ca oricine care crede într'Isus să nu piară, ci să aibă viață veșnică*” (Ioan 3, 16). Când primim în casa noastră vizita unui fiu de împărat, nu mai putem rămânea la îndoială asupra cinstei și a prețuirii pe care o avem la tatăl celui trimis.

A doua pricină pentru care Fiul lui Dumnezeu a trebuit să se facă om, este aceea ca să poată fi cu adevărat „*frate*” cu noi, spre a ne fi povătuitor întru toate și ajutor pe calea mântuirii. Dacă El ar fi venit la noi în formă netrupească, ca duh, și ar fi petrecut numai în văzduh, grăindu-ne din înălțime, atunci noi niciodată nu ne-am fi putut asemăna cu El. Numai luând adevărat trup omenesc și petrecând 33 de ani pe acest pământ, răbdând foame și sete și trudă, s'a putut face El „*isvitit întru toate, după asemănarea noastră, afară de păcat*” (Evrei 4, 15). Nu cu un trup eteric, ci cu unul care aputut fi pironit pe cruce, a trăit în mijlocul oamenilor Mântuitorul lumii.

De aceea El ne poate fi tovarăș, povătuitor și pilduitor în toate vremurile și în toate împrejurările vieții. El s'a pogorît la noi ca să ne învețe, să ne curățe de păcat și să ne arate calea pe care și noi ne putem înălța la Dumnezeu, spre a ne face după „*chipul și asemănarea*” Lui, așa cum e menirea pentru care omul a fost creiat, și frumusețea cerească, la care, din cauza păcatului, omul singur nu mai putea ajunge. Fiul lui Dumnezeu s'a făcut om, pentru că aceasta este calea cea mai potrivită de a se înfrăți cu omul. El a venit pe pământ, pentru a ne călauzi la cer, acolo unde este locul nostru de obârșie și patria noastră cea veșnică.

II.

Iubiții mei fiți sufletești,

A vorbi despre binefacerile aduse în lume de către Fiul lui Dumnezeu, înseamnă a înșira mijloacele prin care omul se face cu adevărat „*om*”.

Omul nu este singur stăpân în lumea aceasta, unde el petrece numai o viață scurtă. El intră în ea când se naște și iese din ea prin moarte. Înainte de a ne naște noi, lumea există cu toate cele din ea, — încât o viață de om este prea scurtă spre a cunoaște și măcar în parte, cele ce ne înconjoară, — iar după moartea noastră lumea își urmează

cursul ei, neturburată de ieșirea noastră din ea. Lumea este ca o grădină, îngrijită de un grădinar nevăzut. De bunăseama, sunt și oameni cari nu-și bat capul cu acel grădinar. Ei sunt ca răufăcătorii cari, intrând într-o grădină străină, rup totul fără rușine, până ce sunt prinși de stăpân. Omul începe să fie cu adevărat „om” numai atunci când înțelege rostul său în lume, când cunoaște pe Stăpânul lumii și ține seama de raportul dintre Dumnezeu și sine. Abia atunci începe omul să trăiască după „omenie”. Omenia îl învață că înafară de dânsul în lume mai sunt și alți oameni, și că, pentru a trăi în pace cu ei, trebuie să cunoaștem hotarul faptelor noastre. Numai cunoscând pe Dumnezeu, Stăpânul cel nevăzut al lumii, — a Căruia înțelepciune și putere se cunosc din fapte (Rom. 1, 20) — și voința Lui, care pune hotar voinței omenesti, apucăm pe calea omeniei. Fără cunoașterea lui Dumnezeu și a voinței Sale, și fără împlinirea acelei voințe, omul nu se deosebește de animal, ba e chiar mai prejos decât acesta fiindcă multe dintre animale sunt trupește mai puternice decât omul cu trupul firav. Capul omului de aceea este ridicat spre cer, ca el de sus să primească și lumina minții și călăuzirea voinței.

Și înainte de Iisus Hristos oamenii au avut religie, adică: *cunoștință despre Dumnezeu*, și au stat în legătură sufletească cu El. Însă religiile dinainte de Iisus Hristos au fost ca niște raze de soare împrăștiate în întunec. În fiecare religie era câte o rază de adevăr, dar soarele adevărului întreg abia Iisus Hristos l-a făcut să răsară în lume. El ne-a descoperit întreaga cunoștință despre Dumnezeu, care nu este un Stăpân nemilos, ci un Tată iubitor. Dumnezeu este „lumină” pentru minte, și „iubire” pentru inimă (I. Ioan 1, 5 și 4, 8). Numai având mintea luminată de adevărul creștin, iar inima curățită de iubirea către Dumnezeu și aproapele, ne facem și noi oamenii după „chipul și asemănarea” lui Dumnezeu, învrednicindu-ne de numirea de „om”, adică făptura cea mai aleasă a lui Dumnezeu.

Pe lângă cunoștința cea adevărată despre Dumnezeu, Iisus Hristos ne-a învățat să ne cunoaștem și pe noi înșine. Omul nu este numai trup, ci și o amestecare de duh. În suflet purtăm chipul lui Dumnezeu, așa precum copilul poartă pe față chipul părinților trupești. Mântuitorul ne-a învățat să prețuim, mai presus de toate, sufletul nemuritor din noi, aceea scânteie dumnezească ce nu se stinge deodată cu moartea trupească, ci se întoarce acasă, la Dumnezeu. Dacă sufletul ni l-am luminat în această viață prin cunoștința adevărului, l-am curățit prin pocăință și l-am împodobit prin fapte bune, încât să-l putem da înapoi lui Dumnezeu mai strălucitor, atunci ne-am îndeplinit cu bine rostul aci pe pământ.

Iisus Hristos ne-a învățat cum să prețuim *banurile acestei lumi*, spunându-ne: „Ce va folosi omului, dacă va câștiga lumea întreagă, iar sufletul său îi va pierde? Sau ce va da omul în schimb, pentru sufletul său?” (Matei 16, 26). Omul își pierde sufletul când părăsește pe Dumnezeu. Apostolul Pavel ne spune pentru ce toate bogățiile lumii, adunate laolaltă, nu prețuesc cât un singur suflet omenesc, când zice: „cele ce se văd sunt vremelnice, pe când cele ce nu se văd sunt veșnice” (II Cor. 4, 18). N’ar putea fi vorba la om de „chipul și asemănarea lui cu Dumnezeu”, dacă numai Dumnezeu ar fi veșnic, iar sufletul omului ar fi numai o scânteie ce se stinge. Dacă și dintre oameni măștrii cei mari sunt în stare să facă lucruri ce trăesc mai mult decât dânsii, oare tocmai Dumnezeu să fie atât de neputincios de a face pe om din țărână, numai pentru o viață de câteva zeci de ani?

Mântuitorul ne-a vorbit limpede despre *viața cea veșnică*, ce ne așteaptă după moarte, în apropierea lui Dumnezeu. Toate cele din lume își au rostul lor, încât fiecare aleargă spre o țintă. Viața pământească are și ea ca țintă viața cea veșnică, după care neîncetat suspinăm aci jos (II. Cor. 5, 2). Gândul nimicirii totale prin moarte, este un gând păgănesc, cu care cei păcătoși încearcă să-și adoarmă conștiința și teama de răspundere pentru fărâdelegiile săvârșite în această viață. Dacă este adevărat că nu omul a creiat lumea aceasta, și că ea are un Stăpân veșnic, tot atât de adevărat este că precum răul curge spre mare, așa și viața noastră aceasta are ca țintă viața cea veșnică.

Iată adevărul deplin, despre: *Dumnezeu, om, sufletul nemuritor și viața veșnică*, — adus în lume de către Iisus Hristos. El strălucește ca un soare neapus. Cel ce se lasă luminat de El, se face un „fiu al luminei” (Efes. 5, 8), care nu mai orbecăște în întunec. Ce este mai de folos pentru viața noastră trupească decât lumina, despre care s’a constatat că pe lângă că ucide microbii boalelor, ne mai și hrănește? Lumina lui Hristos este sănătatea sufletului omenesc. Cine o stinge din lume, acela deschide larg poarta sufletului

pentru microbii tuturor boalelor. Cu drept cuvânt a putut spune Mântuitorul despre învățătura Sa: „*Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele mele nu vor trece*” (Mat. 24, 35).

III.

Iubiții mei fii sufletești,

În anumite vremuri, turburate de duhul cel rău, unii oameni au încercat să întunece religia creștină, acest soare luminos, spre a scăpa de „jugul” lui Hristos (Mat. 11, 29). Încercarea lor niciodată n'a reușit. Stăpânia întunecului n'a ținut decât scurt timp și soarele adevărului a strălucit apoi, de fiecare dată, și mai luminos după întunecime.

Au fost unii care au spus că Iisus Hristos nici n'a trăit aievea pe acest pământ, și că El ar fi o născocire a unor minți svăpăiate. Acești tăgăduitori de Dumnezeu însă nu pot să răspundă nimic în privința învățaturii dumnezeiești, rămasă în lume în urma lui Iisus Hristos. Nu cumva este și aceasta o născocire a vre-unui cap omenesc? Așa ceva nu îndrăznesc să afirm, pentru că Sfintele Evanghelii stau mărturie nesdruncinată despre existența Dumnezeiescului Învățător, din gura Căruia au eșit, și oamenii de pe acele vremuri au putut constata că Mântuitorul a trăit aievea, a pățimit răstignire, a înviat și s'a înălțat la cer, lăsând lumii Noul Testament, ca o moștenire și îndreptar de viață, pentru toate vremurile, până la a doua Sa venire.

Alții au încercat să scoată pe Iisus Hristos din inima oamenilor. Unii au făcut aceasta stălcind-I învățătura, iar alții persecutând Biserica și pe ucenicii Lui. Încercările, și ale unora și ale altora, s'au năruit. Învățătura creștină nu mai poate fi scoasă din lume, precum nu poate fi stins soarele de pe cer, pentru că adevărul nu poate fi ucis, nici pus în lanțuri și nici ținut, multă vreme, subt obroc. Lumea nu are un model mai desăvârșit de îndrumare spre progres, decât legea creștină. În privința religiei și a Bisericii creștine, — despre care Mântuitorul a spus că „*nici roțile iadului nu vor birui-o*” (Mat. 16, 18) — s'au împlinit cuvintele pe care odinioară rabinul Gamaliel le-a rostit în Sinedriu, spunând: „*Dacă acest lucru este dela oameni: se va nimici. Iar de este dela Dumnezeu, nu veți putea să-l nimiciți, ca nu cumva să vă aflați în luptă chiar cu Dumnezeu*” (Fapt. Ap. 5, 38—39). Cei aproape două mii de ani trecuți, au dovedit îndeajuns că Iisus Hristos este „*lumina lumii*” (Ioan 8, 12), iar învățătura Lui este „*apa cea vie*”, din care cel ce bea nu mai însetează în veac (Ioan 4, 14).

Alții, mai ales în vremea noastră, spun că religia creștină nu mai corespunde împrejurărilor de viață de azi. Ea ar fi prea învechită pentru zilele noastre, când ni se cer lucruri noi. „*Iisus Hristos, — eri și azi și în veci — este același*” — zice Sf. Scriptură (Evrei 13, 8). Nici o vreme nu se va putea lipsi de El, pentru că El singur are doftorii pentru toate boalele, din toate veacurile. Numai învățătura Lui despre iubirea deaproapelui, aplicată la viață, va putea să vîndice toate ranele sociale.

Azi, lumea vorbește mult despre „*libertate*” și i-se închină ca unui idol, însă fără de a înțelege acest cuvânt. Nu există decât o singură libertate: aceea a sufletului, care a cunoscut adevărul deplin și trăiește după el. Ne îngrozim când ne gândim la temnița întunecoasă și când auzim zăruitul lanțurilor. Ne este milă de cei robiți, pentru că ei sunt lipsiți de lumina soarelui. Însă nu această robie e cea mai amară, ci cea a sufletului cufundat în întunecul necunoștinței de Dumnezeu și rob de patimi. Iisus Hristos este cel mai mare s'obozitor al celor robiți. El nu este numai Învățător și doftor trupesc, ci și un deslegător de lanțuri sufletești. Nu lanțurile și cătușele de pe mâini și picioare sunt cele cu adevărat înfricoșătoare, ci cele ale păcatului și patimilor, ce robesc pe om. Ele întunecă gândul, turbură inima și încătușează voința spre bine. Omul lipsit de ajutorul lui Hristos este un rob, ce zace în lanțurile păcatelor. Numai Iisus Hristos aduce adevărata libertate. „*Veți cunoaște adevărul, iar adevărul vă va face liberi*” (Ioan 8, 32), — a zis Mântuitorul.

Iubiții mei fii sufletești,

Dela venirea Mântuitorului în lume și până astăzi, omenirea s'a împărțit în două tabere: una care-L adoră, — din rândul acesteia au eșit martirii, sfinții și călugării, cari jertfesc totul pentru El, — și alta care-L urăște în zadar și-L hulește. El rămâne însă Mântuitorul tuturor. El primește la Sine pe toți, pentru că El a venit să-i lumineze pe toți

și să se jertfească pentru toți. Crucea Lui stă în mijlocul lumii și chiamă pe toți: „*Veniți la mine toți cei osteniți și împovărați și eu vă voi odihni pe voi*” (Mat. 11, 28). Înzadar fug de El dușmanii Lui. El le răsare pretutindenea în cale, pentru că este Fiul lui Dumnezeu, împreună Creator cu Tatăl „*prin carele toate s'au făcut, și nimic nu s'a făcut fără de El*” (Ioan 1, 3) „*care este chioul lui Dumnezeu celui nevăzut*” (Col. 1, 15).

El vine azi din nou în mijlocul lumii turburate de ură, însoțit de cântarea îngerească ce răsună din văzduh: „*Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni: bunăvoință!*” (Luca 2, 14). Aceste trei daruri ni le aduce: cinstirea lui Dumnezeu, din care răsare în lume pacea și bunăvoința între oameni. Aceste trei daruri sunt nedespărțite. Când lipsește unul din ele, lipsesc și celelalte două. Dacă le-am uitat, Iisus Hristos mereu ne aduce aminte de ele. Dacă ele n'au prins încă rădăcină în noi, El vine să ni le sădească din nou în inimă. El nu ostenește în facerea de bine, mai de vreme ostenim noi în ură și răutate. El ne întimpină cu îndelungă răbdare, fiindcă El e Stăpânul veacurilor, iar noi suntem aci jos făpturi trecătoare.

Ce altă urare mai potrivită să-I facem azi dumnezeescului oaspete, decât aceea de: „*Rămâi cu noi, că ceasul e în de seară și ziua se înclină*” (Luca 24, 29). Cu El orizontul lumii se luminează. Fără El ne copleşte întunecul și pierdem calea vieții.

Iisus Hristos, care de mii de ani cobori în lume cu aceeași iubire de oameni neîmpuținată și prin aceasta, precum și prin îndelungata Ta răbdare de veacuri, îți dovedești obârșia dumnezească, alungă norii de pe cerul nostru și sălășluiește iarăși pacea și bunăvoința între oameni.

Întreba odinioară măritul Tău apostol Pavel pe creștinii din vremea lui: „*Cine ne va desoărți pe noi de iubirea lui Hristos? Oare neazul? Ori strâmtorarea, ori prigoana, ori foametea, ori golăciunea, ori primejdia, ori sabia?*” Răspundem, făgăduindu-Ți și mărturisindu-ne împreună cu el: „*Sunt incredințat că nici moartea, nici viața, nici îngeri, nici stăpâniri, nici ce este acum, nici ce va să fie, nici puterile înălț mii, nici puterile adâncului, și nici o făptură nu va putea să ne despartă pe noi de dragostea lui Dumnezeu, cea întru Iisus Hristos, Domnul nostru*” (Rom. 8, 35—39).

Darul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi cu toți. Amin.

Dat în reședința Noastră Episcopescă din Arad, la praznicul Nașterii Domnului din anul 1944.

Al vostru iubitor Părinte sufletesc:

ANDREI,

Episcop.

Crăciunul

Era o noapte limpede și curată ca lacrima. Depe boltă cerului, stropită cu pulbere de diamante, luna plină aruncă raze palide asupra naturii adăscită în somn. Peste tot stăpânea o liniște adâncă, tainică și plină de vraja poeziei.

Dintr'odată o străfulgurare de lumină învalui toată zărea. Culmile se încing în vîpăi, iar peste văi și lunci — unde poposesc păstorii cu blânde turme de oi — se revărsa snopi de lumină.

Steaua dela Răsărit s'a oprit asupra unei pesteri din cetatea Vifleem, — unde poposseau drumeții Iosif și Maria, veniți ca să împlinească porunca Cezarului din Roma — și cu razele ei strălucitoare, înfășură Pruncul nou născut, ca în niște scutece de aur.

În acordurile inimii cresc: „*Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoință*”.

cete de îngeri coborau pe razele strălucitoare ale stelei, prea mărind nașterea lui Hristos.

În pesteră din Vifleem, într'un cadru de neașteptată sărăcie, s'a coborât lumina lumii, ca să risipească negura, care învăluisese ca într'un zăbranic lumea ce se sbătea în noroiul ignoranței și al întunecării.

Nașterea lui Hristos a fost un moment de dumnezească descindere, în mijlocul celei mai profunde umilințe. N'a fost o concesie aristocratică, sau o condescendență calculată, menită să apropie două lumi, între cari se întindeau depărtări infinite. Ci nașterea Mântuitorului a fost realizarea unui profund sentiment de iubire cerească, prin care s'a conceput restabilirea echilibrului sufletesc al omului, tăvălit în pulberea păcatelor.

Ce plină de semnificație este nașterea lui Hristos, în atmosfera sărăcăcioasă a ieslei și în vecinătatea blândelor animale? Bogăția materială este răsturnată depe soclul fal, al vanității și în locul ei este promovată modestia și sărăcia materială, compensate ambele cu ample bogății sufletești.

Crăciunul este praznicul și icoana cea mai sublimă, dar și cea mai ăuioasă a copilăriei noastre. Este praznicul meu, al tău, al lui, al ei și al tuturor, care din frageda copilărie ne-a imprimat în suflet fiorii dulci ai miresmei din casa părintească. În seara zilei de ajun, copleșit de aceste scumpe amintiri, — gândurile și suspinele mele, zboară departe, departe, peste văi și munți, la casa părintească din satul copilăriei mele. Acolo în seara ajunului, în brațele mamei scumpe și sub privirile dulci ale tăticului drag, cu frășorii și surorile făcând cerc, sub flacăra tremurătoare ale luminiișelor depe pomul de Crăciun, cu colindătorii la ferestri, apărea Moș Crăciun cu desăgii plini de bunătași. Și ce mai fermecător era satul copilăriei mele în zorii dimineții de Crăciun? Cu văzdubul tremurând de dangățul dulce al clopotelor, cu bisericuța plină de glasuri îngerești și de miresme sfinte. Cu grajdurile pline de mielusei albi și cu ieslea încărcată de fân și flori miroșitoare. Ulișele satului vuiiau de colindele copiilor cu obraji îmbujorați, cari pălcuri, pălcuri treceau: — cu Steaua, cu Vifilemul, cu Irozii și cu Păstorii — pela casele creștinilor și vesteau cu bucurie nașterea lui Hristos.

Pe Fiul într'al Său nume
Tatăl l-a trimis în lume,
Să se nască și să crească,
Să ne mântuiască.

Dragi și scumpe amintiri ale copilăriei mele... Dar vai de atunci, a trecut o vreme lungă, anii au sburât ca gândurile și, în drumul lor spre casa părintească, gândurile și suspinele mele se opresc la două cruci din cimitirul satului, unde depun câte-o lacrimă de recunoștință și șoptesc rugăciuni rupte din suflet la mormântul mamei scumpe și al tăticului drag.

* * *

Prăznuim din nou minunea din peștera Vifilemului. Pe străzi și șosele, mașini și trăsuri aleargă în goană nebună. Trecătorii agitați se îngrozesc unii de privirile altora. Ochii sunt încruntați și pumnii închești. Magii popoarelor nu se grăbesc să caute taina vieții și al viitorului în peștera din Vifilem. În evoluția ei istorică, lumea a încercat de multe ori să se depărteze de principiile sublime profesate de Hristos. El are și azi apologești fanatici și de tractori înverșunați. În jurul numelui Său, s'au dat și se vor mai da lupte vijelioase.

Adevărul este însă că Hristos Domnul e și azi și va fi pururea, tot așa de actual cum a fost înainte cu douăzeci de veacuri. El a biruit împărați, regi, savanși, filosofi, născuși în purpură și vison. Toți au fost șterși din cartea vieții. Iar Hristos a rămas același: izvor nesecat de energii spirituale, ferment de civilizație și cultură și factor de progres.

Nașterea lui Hristos a pus pecetea eternă pe toată fământarea vieții omenești. Un nou sens al existenței, o nouă morală, o nouă concepție de viață și-a făcut drum, din clipa în care Mântuitorul a coborât între noi.

Trec anii, se înșirue veacurile, se încheie mileniile și

Biserica lui Hristos este și va fi torța de foc ce va lumina tot mai puternic cărările mântuitoare ale progresului omeneșc.

Iată dece, azi mai mult ca oricând, principiile sublime ce isvoreșc din peștera Vifilemului, trebuie să între în conștiința conducătorilor de popoare, pentru pacificarea lumii ce se frământă într'un războiu ce lasă în urmă lacrimi, sânge, srum și cenușe.

Pacea, după care suspină întreg universul, nu poate fi rezultatul unui proces mecanic, sau al unei legislații diplomatice ci o pace durabilă, care transpiră din prisosurile iubirei, dragostei și carității evanghelice. O pace care lucrează din certitudinea conștiinței religioase a forșelor spirituale ale tuturor popoarelor depe globul terestru.

* * *

Țara și poporul român savurează din plin misterul opereii de mântuire din peștera Vifilemul, din al cărui por sorbim noi nădejdi în drumul greu, plin de lacrimi și sânge, pe care trebuie să-l urcăm.

Viața poporului nostru, împletită cu focul sacru al sfintei evanghelii, s'a condensat și cristalizat lângă altarele bisericușelor românești. Toate eforturile lirice, epice, dramatice, etc. ale geniului românesc, oglindesc: comoara sentimentelor noastre religioase.

În adâncurile tănuite ale sufletului său, țăranul român păstrează cu sfintenie: credințele, datinile și virtușile românești, brodate toate pe un profund sentiment religios. Din credința și tradiția noastră, a isvorât cel mai duos cântec depe lume: dulcea și fermecătoarea noastră doină, în a carei mlădiere freamătă toți codrii și plâng toate isvoarele României. Răbdarea sfântă și tăria legendară a românului oșelit în dureri și au rădăcini în credința noastră străbună, care a fost în tot trecutul nostru și va fi și în viitor, tăria și unitatea neamului românesc.

Crăciunul din anul acesta nu l prăznuim în atmosfera liniștită a căminului familiar, ci cu gândul la eroii noștri căzuți pe diferite câmpuri de luptă și cu sufletul la vitejii noștri voinici depe fronturi, rugând pe Hristos Domnul să poposească la dănșii, însușându-le tărie, ca de grabă să ne aducă o pace dreaptă, după care oștează o lume întreagă. Credem „într'unul Dumnezeu Tatăl atotșitorul", care va face dreptate scumpei noastre patrii.

Protopop S. STANA

Lumina din Răsărit

Dintre toate religiile lumii, toate născute în Răsărit, religia creștină a rămas nebiruită, ca o stâncă în mijlocul valurilor distrugătoare ale vieții omenești.

Ea reprezintă concepția cea mai înaltă de viață, fiindcă ea e înțelepciunea divină, eternă, valabilă pentru toate vremurile.

Și'n lumea antică găsim idei frumoase, generoase, maxime celebre, probleme și preocupări privitor la suflet și nemurirea lui, dar

zeii popoarelor vechi nu s'au pogorât pe pământ, ei au rămas închiși în cercul lor strâmt al preocupărilor deșarte și trecătoare.

Răsăritul Răsăriturilor — a apărut abia în ziua cea mare a nașterii sfinte a Dumnezeuului — Om, a Mântuitorului lumii — acelui Mesia, prezis de mult de profeții sfinți.

Iisus apare într-o vreme de mare criză, criză nu atât materială, cât mai ales spirituală a omului, desfăcut de suflet și îmbrăcat mai mult în haina pieritoare a păcatului distrugător.

Iisus se naște când răul și durerea au ajuns la apogeu.

Omul incapabil să contemple viața spirituală, a căzut în abisul lucrurilor trecătoare, uitând de menirea ce o are de îndeplinit pe pământ, uitând pe Dumnezeu, creatorul său.

„Rusă efemeră și mizerabilă”, purta în sine păcatul strămoșesc și moartea o pândea la fiecare pas.

Era cea mai dramatică desfășurare a vieții omenesti pe pământ, nimeni nu putea ajuta, nici un ideal filosofic numai producea nici un efect în sufletele deznădăjduite ale oamenilor lipsiți de credință și speranță.

Lumina din Răsărit, e lumina tainică din staulul dela Vifleem, e forma nouă de viață a omului împăcat cu Dumnezeu, e ideea profundă a mântuirii neamului omenesc, e eliberarea omului de sub lanțurile tiranice ale păcatului.

Destinul omului, e destinul sufletului curățit de materia grea și imperfectă, care apăsă tot mai tare viața trecătoare. Omul de aci înainte în creștinism, are un rost și un destin supranatural.

Din ziua sfintei nașteri a lui Iisus lumea cerească se înfrățeste cu lumea pământească; adevărata viață, devine viața eternă.

Lumina din Răsărit în ochii omului religios are valoarea celui mai mare principiu din lume, care-i dragostea.

Dragostea de oameni o găsim în forțele creatoare ale dragostei lui Dumnezeu, care ne-a trimis în lume prin Iisus Hristos: lumina mântuirii.

Prof. C. RUDNEANU

INVITĂM P. C. Părinții Preoți, în interesul superior al Bisericii și al lor propriu, să-și facă din răspândirea folii religioase „Calea Mântuirii” și din încasarea abonamentelor ei una dintre cele dintâi îndatoriri morale și pastorale.

Foia religioasă este un mijloc clasic de pastorație și propagandă creștină.

Cetiți și răspândiți prin abonamente „Calea Mântuirii”.

De dragul Nașterii Sfinte

— Legendă —

Intr-o noapte rece și întunecoasă, căuta un biet om după foc prin sat ca să-și încălzească soția și copilul ce tocmai atunci i se născuse. Bătu la toate ușile, dar nimeni nu-i răspunse.

Dela o vreme se îndreptă în spre o lumină cât un licurici ce se zărea în depărtare. Era un țarc cu oi. În mijlocul lor, lângă foc, dormea ciobanul și trei câini mari. Cum îl simțiră, se ridicară și întinseră boturile lungi ca să latre. Dar lucru minunat, li se zbârlea părul pe spate, mișcau fălcile, le luceau dinții și nu se auzea nici un sunet. Unul dintre ei i se repezi la mână iar altul la gât; însă nu simți nici o durere. Colții ascuțiți nu dădeau ascultare.

Omul vru să treacă mai departe ca să ia foc; dar oile dormeau așa de strânse una lângă alta, încât nu putu răsbate. Călcă peste ele fără ca să se miște vreuna. Baciul, om aspru și neînduplecat, văzându-l că se apropie, apucă cârja ascuțită ca o lance și-o repezi ca să-l lovească. Dar iarăși minune; cârja se feri și sbură mai departe.

„Prietene” zise străinul către cioban, „împrumută-mi puțin jar ca să-mi încălzesc soția și copilul născut”.

Ciobanul ar fi zis mai de grabă „n'am”; văzând însă că nu l-au mușcat câinii, că n'au fugit din calea lui oile și n'a fost lovit de cârjă, se cam puse pe gânduri și-i zise:

„Ia cât îți trebuie”.

Atât numai că focul era aproape mistuit. Numai era nici un butuc sau vreun vreas de care s'apuce, nu era decât jar curat. Și n'avea nici vreo lopată sau un vas în care să-l ducă.

Văzând ciobanul încercătura omului, îl îndemnă și mai tare cu un rânjă răutăcios;

„Du cât vrei; du-l tot din partea mea!”

Bietul om n'avu'ncotro. Se plecă, luă cărbunii aprinși cu palmele și-i puse în poala hainei. Și nu-l arseră nici palmele și nici haina. El duse ca pe niște nuc.

Ciobanul morocănos începu să se cutremure și să se întrebe: „Ce noapte-o fi noaptea aceasta, de câinii nu mușcă, oile nu se sperie, lancea nu ucide și jarul nu frige palmele?”

„Ce-i cu noaptea aceasta străine? De ce-s toate așa de îndurate?”

„Nu-ți pot spune dacă nu vezi tu însuși”. Și plecă să-și încălzească soția și copilul.

Ciobanul nu-l pierdu din ochi. Se duse după el până acasă. Casa lui, vai, nu era nici o colibă măcar. O peșteră umedă și rece, cu o femeie și un copilăș numai de-atunci născut. El rupse mila. Dar dacă i-o fi frig copilului? Iși desfăcu desaga, scoase o blană albă și-o dete omului.

In clipa aceea, când și inima lui se'nm. ie și de-vent îndurătoare, ca și jarul, ca și lancea și ca dinții câinilor, în clipa aceea i se deschise parcă ochii să vadă și urechile să audă ce nu știuse până acolea.

Jur împrejurul copilului sburau îngerași cu aripi de argint și cu harfe în mână, cântând și vestind că s'a născut lumii mântuitor de păcate.

Acum înțelese de ce erau toate așa de milostive. Da, în noaptea aceea, de bună seama, din respect și de bucurie, nici râurile nu mai murmurau, nici plopii nu-și mai mișcau frunzele. Pe mare, de sigur, valurile nu mai izbeau malurile; iar în pustiu, nisipul nu mai scârâla sub picioare. Iarba înceta să mai crească, roua să cadă și florile să împrăstie miros. În noaptea aceea fiarele nu se mai pândeau, șerpii nu mai mușcau și câinii nu urlau. Și ce era mai mbrunat, nici lucrurile neînsufletește n'ar fi îndrăsnit să se dedea sau să se involască la vreo fărâdelege. În noaptea aceea, tâlharii n'ar fi putut deschide lacătele și spadele n'ar fi fost în stare să verse sângele.

Era noaptea în care, după proorocia Isatei, lupul păștea la un loc cu mielul și l'ul mânca paie alături de bou.

După L. de Pr. Gh. Perva

Dacă n'am sărbători Crăciunul...

Despre anumite bunuri se spune că nu pot fi îndeajuns prețuite decât atunci când nu le mai avem. Bunitatea mamei e simțită mai ales atunci, când după o viață întreagă de obișnuință cu ea am pierdut-o. Un prieten bun e prețuit mai mult când nu e lângă noi.

Despre multe din adevăratele bunuri ale vieții, avem o judecată nedeplină. Dar pentru a le aplica o cât mai dreaptă prețuire, am putea încerca — uneori prin absurd — să ne închipuim cum ar fi fără ele.

Între multe daruri pe care ni le oferă creștinismul sunt și sărbătorile. Ce s'ar alege de viața omului dacă n'ar fi sărbătorile creștine, prilejuri de odihnă, de recreație, prilejuri de bucurii adevărate prin descătușare de preocupările și răutățile de care e plină fiecare zi!

Vine Crăciunul, sărbătoarea bucuriei creștine înmiresmă de duhul tradițiilor multiseculare legate de ea. Pentru o clipă cel puțin, ne simțim cu toții copii. O colindă ce o frământă pe buze te poartă îndărăt la anii copilăriei, când, înghețat de frig, umbrai „a colinda pe la curți de boeri mari”, vestind pe Cel fără de început care s'a născut din Fecioară într'o iesle sărăcăcioasă, „cum au zis Proorocii”.

Câte răutăți, câtă simțire pătimăse și câtă grijă lumească se topește în ritmul legănat al unei colinde!

Dacă n'am prăznui Crăciunul?... Gândul aleargă cutezător, căutând să constituie un fel de viață, fără amestecul acestor tradiții. O filă din calendar

s'ar întoarce, grămadă peste celelalte. O zi de muncă, ca și alta. N'am mai auzi melodiile ce te pătrund la inimă, ale colindelor. Obiceiurile de Crăciun în legătură cu nașterea Domnului: Vifleemul, Irozii și celelalte, n'ar mai fi. Însăși sărbătoarea, slujbele mărețe din biserici, cu desfătarea sufletească pe care numai ele ți-o pot oferi, ne-ar lipsi mult de tot. Belșugul și curățenia pe care le aduce Crăciunul în casa creștinului — ce trebuiesc puse în legătură cu bunăstarea sufletească — n'ar mai avea nici un farmec.

Atâta bogăție de credință, de obiceiuri, de tradiție și simțire creștinească, ne-ar lipsi dacă n'am sărbători Crăciunul. Și de cât a ne închipui toate acestea, e mult mai greu a ne închipui ce-am pune în locul lor: cu ce am umplea golul pricinuit de atâtea suprimări.

Gândul ți se oprește obosit: Fără Crăciun, fără sărbătorii, n'am mai fi noi. O bună parte din sufletul nostru plămădit în sunetul colindelor, crescut în respectul datinei bătrâne, ar fi sacrificat.

Peste umbra neagră a acestor închipuiri, se așterne totuși bucuria gândului: vom sărbători iarăși Crăciunul. Creștine! Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într'ansa. Bucuria ei deplină să nu înconjoare sufletul tău, căci îți va lipsi mult de tot.

Pr. GHEORGHE LIȚIU

Inrudirea Fecioarei Maria cu Iosif

Prăznuim din nou nașterea cea după trup a Domnului nostru Iisus Hristos. Cu această ocazie gândul mi se oprește asupra unui fapt puțin observabil, dar plin de sens și adevăr: înrudirea Fecioarei Maria cu bătrânul Iosif. E plină de sens aceasta mai ales pentru faptul că Scripturile amintesc că Iisus se va naște „din rădăcina lui Iese”.

Mântuitorul Hristos, întrupându-se, a luat asupra sa fire omenească, pentru a noastre mântuire. Această pășire a Fiului lui Dumnezeu în existență corporală a fost făgăduită primilor oameni după căderea lor din grația divină, și la timpul hotărât a odrăslit din seminția lui David, potrivit promisiunilor făcute lui. „S'a jurat Domnul adevărul lui David și nu-l va lepăda: Din rodul pântecelui tău voi pune pe tronul tău” (II Împărași c. 6, v. 12). Deasemenea: „Odată m'am jurat întru cel sfânt al meu, că nu voi minți pe David. Sămânța lui rămâne în veac și tronul lui ca soarele înaintea mea și ca luna făcută pentru veșnicie și care este martor credincios în cer” (Psalm 88, v. 35—36). Făgăduiește că va ridica din sămânța lui odrăslă care va domni, prin spiritualitatea sa, în veac și peste tot pământul. De aceea cunoașterea

cum avea să se nască Iisus din seminția lui David, atât în linia Fecioarei Maria, cât și a logodnicului ei Iosif, nu este fără însemnătate.

Iosif se trage din seminția lui David cum o arată aceasta precis genealogiile prezentate de sfinții apostoli și evangheliști Matei și Luca. Matei face genealogia lui Iosif prin Solomon, fiul lui David, începând dela Avram și încheind cu fiul lui Iacob, logodnicul Mariei. Luca însă se urcă pe această scară, pe linia davidică, prin fiul acestuia Natan, până la Adam. Cele două genealogii, a lui Matei și Luca, atestă deci că Iosif se trage din seminția lui David. De aci nu rezultă că și Fecioara Maria se trage tot din aceeași seminție. Important de urmărit este acest fapt din moment ce ea naște pe Mântuitorul, — Dumnezeu Fiul — cu trup, fără de sămânță, numai din Duhul Sfânt.

Nicăieri nu găsim în Sf. Scriptură genealogia Fecioarei Maria. Evangheliștii n'au făcut-o aceasta motivați și de faptul că la Evrei nu era obiceiul să se facă genealogia în linie feminină. În lege era însă fixat să nu se facă căsătorie decât numai în cadrul seminției, fiind oprită căsătoria între membri din seminții diferite. Iosif se trăgea din seminția davidică, dar fiind drept, — cum este cunoscut în Sf. Scripturi — nu s'ar fi logodit cu Fecioara Maria în contra legii, decât numai dacă și dânsa se cobora din aceeași seminție. Acesta este și un motiv pentru care credem că Fecioara Maria era din aceeași seminție cu Iosif: seminția lui David. Poate pentru acest fapt și evangheliștii n'au mai arătat decât descendența lui Iosif, presupunându-o prin lege a Fecioarei Maria.

Înainte de a cerceta genealogia Fecioarei Maria tot din seminția lui David, trebuie să menționăm un fapt precizat de lege. În cazul când un bărbat căsătorit murea fără ca să lase moștenitori, fratele lui era obligat să ia în căsătorie pe soția acestuia, pentru ca să ridice sămânța fratelui mort. Aceasta era căsătoria de levirat. Dacă din noua căsătorie se naștea un copil, după lege era copilul soțului mort, iar de fapt era a celui din viață.

Având în vedere aceste considerente, putem să fixăm în felul următor descendența atât a Fecioarei Maria din seminție davidică, cât și a logodnicului ei Iosif și înrudirea lor.

Din seminția lui David, în linia genealogică a fiului său Natan, Levi a avut doi fii, pe Melhiși și Pantira. Din Pantira s'a născut Barpantira, care a fost tatăl lui Ioachim și bunicul Fecioarei Maria. Ea s'a născut din Ioachim și Ana.

Natan a avut în căsătorie femeie din linia genealogică a lui David, prin Solomon împăratul. Melhi din seminția lui, care era frate cu Pantira, după moartea lui Natan, s'a căsătorit cu femeia văduvă a acestuia, care din căsătoria anterioară avea un fiu: Iacov. Din noua căsătorie s'a născut un alt fiu cu numele

II. Ili deci și cu Iacov erau frați din aceeași mamă: unul din seminția lui Natan, iar celălalt din a lui Solomon. Ili, căsătorindu-se, a murit fără a avea vreun copil. Atunci Iacov, fratele său, s'a căsătorit cu femeia lui și a născut pe Iosif, logodnicul Mariei.

Iosif de fapt este fiul lui Iacov din seminția lui Solomon, iar după lege fiul lui Ili, din seminția lui Natan.

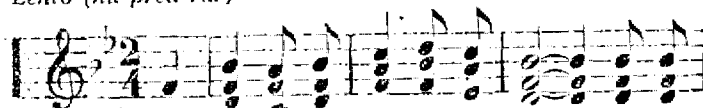
Astfel se întâlnesc Fecioara Maria și cu Iosif din aceeași seminție davidică, pe linii genealogice înrudite și se logodesc, satisfăcând obligamentul legii. Fecioarei Maria însă i s'a rezervat cea mai aleasă destinație din lume, de-a lua în pânțece și a naște cu trup pe Dumnezeu Fiul. Ea e „sfeșnicul“ în care s'a aprins „lumina lumii“, care luminează calea mântuirii neamului omenesc până la sfârșitul veacurilor. Nu este o întâmplare că Fecioara Maria și Iosif, răsărind din aceeași tulpină a regelui psalmist David, se întâlnesc logodiți și martori activi la cel mai de seamă eveniment din istoria mântuirii: Nașterea lui Dumnezeu cu trup, ci mâna Providenței divine, care toate le întocmește minunat și le conduce cu înțelepciune din dragostea pentru creatura sa și pentru mântuirea ei.

d. A. B.

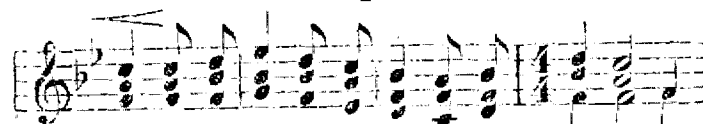
Cântec de Crăciun

Lento (nu prea rar)

de I. R. BOTTO

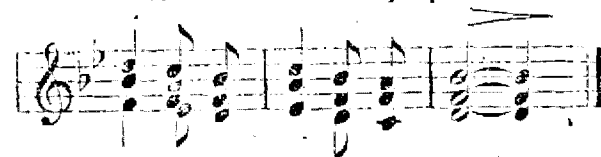
Din ce-ruri In—ge—rii ves-tesc pe Cel

ce-azi s'a născut din Fecioa-ra Ma — ri — a, Pă—

sto—rii să'n-chină și prea mă-resc, Pruncul

sfânt, Fi-ul Dumne-ze — iesc.

Cei trei Crai o stea au văzut
Și au plecat să se'nchine Celui nou născut,
În dar aur, smirnă, tămâie-au adus
Scumpului nostru dulce Iisus.

O! Doamne și noi ne'nchinăm
Și cu lacrimi fierbinți către tine strigăm:
Trimite-ne Harul tău sfânt de sus
Și ne mântue, dulce Iisus.

Despre ce să predicăm?

În *Dumineca după Nașterea Domnului* (31 Dec. 1944) vom vorbi despre: BINEFACERILE SF. LITURGHIE.

Sf. Liturghie — după cum am văzut din tâlmăcirile de până aci — ne înfățișează în cuprinsul ei întreaga viață pământească a Fiului lui Dumnezeu. Ea ne pune, cu alte cuvinte în fața ochilor noștri, toată lucrarea de mântuire pe care Dumnezeu a plinit-o prin Fiul Său, lucrare de pe urma căreia omul s'a făcut iarăși fiu și moștean al împărăției Părintelui său ceresc. Sub chipul pâinii și al vinului, Hristos, cel ce s'a jertfit odată în chip sângeros pe crucea Golgotei, pășește din nou în chip tainic, pentru ca să se aducă pe Sine jertfă nesângeroasă pe sf. noastre altare, și să ne dea astfel posibilitatea de a ne împropria nețărnuturile daruri câștigate prin jertfa Lui. Ingerii din ceruri însoțesc și ei, în chip nevăzut, această dumnezeiască pășire a lui Hristos spre patima cea de bună voie și laudă, împreună cu noi, bunătatea cerească din care a pornit revărsarea ei mântuitoare pentru noi toți. Când, apoi, după prefacerea darurilor în Trupul și Sângele Fiului lui Dumnezeu, și când deci jertfa cea fără de sânge s'a plinit, iar creștinii se apropie de Taina înfricoșată a sf. Împărtășiri și primesc pe Hristos în sufletele și trupurile lor, atunci se înfăptuiește în ei cea mai binefăcătoare lucrare pe care a putut să o primiască omul prin purtarea de grije a Dumnezeului său: unirea cu El și dobândirea tuturor harurilor mântuitoare câștigate prin crucea Golgotei.

Dată fiind această bogăție de comori pe care o cuprinde sf. noastră Liturghie, este firesc ca desfășurarea ei în fața ochilor noștri și în prezența noastră activă, să lucreze binefaceri deosebite atât pentru sufletul nostru, cât și pentru viața creștină luată în totalitatea ei. Între aceste binefaceri vom înșira aci mai întâi pe acelea cari se sălășluiesc în sufletele celor ce se apropie de Taina înfricoșată a Trupului și a Sângelui Fiului lui Dumnezeu, deoarece numai în aceștia sf. Liturghie, după cum am mai spus, își poate atinge în întregime scopul ei.

Pentru cei ce se apropie „cu credință și cu dragoste” de Taina sf. Împărtășiri, binefacerile sf. Liturghii sunt deosebit de mari. În unii ca aceștia se realizează, întâi de toate, în faptă, *unirea cu Hristos* și împlinirea tuturor harurilor mântuitoare ce decurg de pe urma acestei uniri, și îndeosebi *sfințirea noastră* prin El. „*Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu petrece în Mine și Eu în el*” a spus însuși Mântuitorul atunci când a vorbit despre viitoarea așezare a tainei sf. Cuminecături. Unirea aceasta cu Hristos însă, nu este ceva simbolic, adică o simplă închipuire, ci este în adevăr „o *incorporare reală, fizică, substanțială, a fiecărui credincios și a*

tuturora laolaltă, adică a comunității sau a Bisericii întregi, la trupul lui Hristos”).

Sf. Apostol Pavel, vorbind despre Biserica creștină, spune în repetate rânduri că ea este trupul tainic al lui Hristos, iar noi credincioșii suntem mădularele acestui trup (I Cor. 12, 27; Rom. 12, 5; Efes. 5, 20, 30 etc.). Capul nevăzut al acestui trup fiind, după descoperirea lui, însuși Domnul nostru Iisus Hristos, urmează de aci că puterea noastră de viață, ca mădulare ale Bisericii, se trage tot din sfințenia și dumnezeirea Lui. În cuvântarea despre viața cea adevărată Mântuitorul însuși spunea atât de răspicat Apostolilor Săi: „*Rămâneți în Mine și Eu în voi. Precum coarda nu poate aduce roadă de sine, de nu va rămâne în vîlță, așa nici voi de nu veți rămâne în Mine. Eu sunt viața, voi coardele. Cel ce rămâne în Mine și Eu în el, acesta aduce roadă multă, pentru că fără de Mine nu puteți face nimic*”. (In. 15, 4—5). Viața creștină, privită așadar atât pentru fiecare credincios aparte, cât și pentru Biserica întreagă, nu este altceva decât o trăire neîncetată în Hristos, o ședere permanentă și o legătură neîntreruptă cu El. Fără de Hristos, fără hrănirea din sfințenia și dumnezeirea Lui, această viață ar fi deci moartă și fără nici un folos real pentru om. Din El își trag prin urmare, și mădularul singuratic și Biserica întreagă, puterea de viață, prin El trăiește și lucrează fiecare folositor pentru mântuirea deplină, și tot numai prin El poate să și aducă acele binecuvântate roade care să-i asigure dobândirea vieții de veci. Unirea aceasta cu Hristos, hrănirea noastră cu El și deci sfințirea însăși, se înfăptuiește în sf. Liturghie, în clipa împărtășirii cu Trupul și Sângele Fiului lui Dumnezeu. Acest Trup și Sânge dumnezeiesc sunt deci pentru noi adevărata hrană și adevărata băutură care ne dă viață, ne sfințește și ne unește cu Hristos. Pe temeiul acestui adevăr, creștinii veacurilor primare sunt numiți în repetate rânduri, chiar și în Sf. Scriptură, cu numirea de sfinți, avându-și această sfințenie dobândită prin Împărtășire și păstrată printr-o viață cât mai conformă cu poruncile lui Dumnezeu.

Hrănirea cu Hristos în sf. Împărtășire *ne curăță însă și de păcate și ne asigură dobândirea vieții de veci*. Când am vorbit despre caracterul de jertfă al sf. noastre Liturghii, am spus că ea reproduce în chip nesângeros jertfa de pe cruce a Mântuitorului Hristos. Pe temeiul acestei însușiri urmează că și sf. Liturghie este în același timp și slujba sfântă în decursul căreia se pot aplica asupra omului toate darurile mântuitoare pe cari Fiul lui Dumnezeu le-a dobândit prin moartea Sa de pe cruce. Între aceste daruri, iertarea păcatelor și dobândirea vieții de veci ocupă locul prim. Mijlocul prin care putem câștiga însă această iertare de păcate și ne putem arvuni viața de veci este tot unirea cu Hristos în sf. Împărtășire.

¹ Nicolae Cabasila. Cf. Ene Braniște: op. cit. p. 133.

El însuși a spus doar atunci când a făgăduit rânduirea chipului slujirii celei noi: „*Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață veșnică și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi*” (In. 6, 54). Iar în însăși momentul așezării acestui chip de nouă slujire, a spus tot atât de răspicat: „*Luafi, măncați, acesta este trupul Meu...*” „*Beți dintr'acesta toți că acesta este Sângele Meu, al legii celei noi, carele pentru mulți se varsă, spre iertarea păcatelor*” (Mt. 26, 26—28). Chiar și rugăciunea ce se zice înainte de împărtășire, precum și cuvintele cu cari preotul dă sf. Cuminecătură, scot în evidență acest adevăr, deoarece în cuprinsul lor se spune apriat că Sfintele se dau „*spre iertarea păcatelor și spre viața de veci*”.

Dacă acestea sunt binefacerile mai însemnate pe cari sf. Liturghie le revarsă în sufletele celor ce se împărtășesc cu Trupul și Sângele Domnului, să ne întrebăm acum: ce binefaceri dobândesc la sf. Liturghie cei ce din motive binecuvântate nu pot primi pe Hristos în trupurile lor, dar totuși participă cu toată credința și curățenia inimii lor la aducerea înfricoșatei jertfe poruncită de El? Ne punem această întrebare întemeiați și pe adevărul că o împărtășire prea deasă și fără o pregătire cuviincioasă poate aduce o pedeapsă mai mare decât o împărtășire făcută mai rar, dar cu o pregătire sufletească care să nu dea loc la nici o nesocotire sau împietate cât de mică la adresa sf. Cuminecături. Nicolae Cabasila, unul dintre cei mai de seamă tâlcuitori ai sf. Liturghii, vorbind despre binefacerile acesteia, spune că în afară de sfîșirea propriu zisă prin împărtășire, dumnezeiasca slujbă mai lucrează și o altă împărtășire de ordin subiectiv, în fiecare participant la sfânta slujbă. Această sfîșire este, pe de o parte, rezultatul influenței binefăcătoare pe care o exercită asupra sufletului nostru desfășurarea progresivă a sf. Liturghii, iar pe de altă parte, este și rezultatul strădaniei credinciosului de a se face pe sine cât mai vrednic pentru aducerea jertfei nesângeroase, ce se plinește în decursul acestei mărețe slujbe. Rugăciunile, cântările, cetirile și tot ce se plinește așadar în decursul sf. Liturghii au o influență purificatoare asupra sufletului omenesc, îl înalță și-l apropie tot mai mult de Părintele ceresc. „*Rugăciunile* — zice Nicolae Cabasila — *ne îndreaptă spre Dumnezeu și mijlocesc iertarea păcatelor; cântările, de asemenea, îl fac milostiv și atrag îndurarea Lui spre noi...*; iar *cetirile din Sf. Scriptură, care propovăduiesc bunătatea și iubirea de oameni a lui Dumnezeu, dar și dreptatea și judecata Lui, sădesc în sufletele noastre teama de El și aprind iubirea pentru El, insuflându-ne astfel multă râvnă spre păzirea poruncilor Lui*”¹⁾.

O influență tot atât de binefăcătoare o lucrează apoi în sufletul omenesc și întreg simbolismul sf. noastre Liturghii, deoarece ea ne pune în fața ochi-

lor toată lucrarea mântuirii plinită pentru noi de Fiul lui Dumnezeu. Văzând pe acest Fiul coborându-se în chip tainic, în momentul ieșirii cu sf. Evanghelie, pentru ca să-și înceapă, în mijlocul omenirii robite de păcat, propovăduirea Lui, ascultându-l apoi cuvântul în cetirea Evangheliei și a Apostolului, contemplându-l în sf. Daruri și înțelegând că sub chipul lor El însuși pășește spre patima cea de bună voie, asistând în sfârșit, cu sufletele pline de cutremurare sfântă, la prefacerea Darurilor în Trupul și Sângele Celui răstignit, nu se poate ca să nu ieșim oarecum schimbați sufletește, de pe urma tuturor acestor mântuitoare lucrări pe cari sf. Liturghie le simbolizează atât de înălțător în cuprinsul ei. Toate aceste lucrări improspătează și ne întăresc credința în Dumnezeu, deșteaptă și ne încălzesc evlavia, desgheață și ne aprind dragostea față de El și față de Biserica Lui. Cari dintre noi nu am observat doar efectul binefăcător al tuturor acestor lucrări, în propriul nostru suflet, oricâteori am participat cu evlavie la desfășurarea lor? Cari dintre noi n'am ieșit dela sf. Liturghie mai senini și mai întăriți sufletește, mai curați și mai buni, decât am fost atunci când ne țineam departe de binefacerile ei? În adevăr, sf. Liturghie ne curăță sufletește și ne înalță, ne înseninează și ne apropie de Părintele ceresc, ne mirezmuește și ne sfîșește cu harul Său, ne apropie unul de altul și ne face cât mai apți pentru o viață trăită în conformitate cu poruncile lui Dumnezeu. Aci sufletele umbrite de ură și de nepăsare se deșteaptă și sunt gata să ierte pe cei ce le-a greșit, și tot aci în sfârșit dispar toate deosebirile dintre om și om, înfrățindu-se acea înfrățire generală când toți, într'un glas și la un loc, preamăresc pe Stăpânul ceresc, îi cer sau îi mulțumesc pentru toate binefacerile Lui.

Sf. Liturghie lucrează însă atari binefaceri nu numai pentru cei vii, ci și pentru sufletele morților cari s'au pomenit la aducerea jertfei celei fără de sânge. Sf. părinți și marii tâlcuitori ai dumnezeieștii slujbe recunosc în mod unanim că sufletele morților pomeniți la sf. Liturghie dobândesc daruri tot atât de însemnate ca și cei vii. În sf. Liturghie — zice Nicolae Cabasila — „*Hristos se împarte și celor morți, într'un chip pe care El însuși îl știe*”¹⁾ Iar sf. Simeon Tesalonicul, exprimând același adevăr în concordanță cu sf. Ioan Gură de Aur, scrie: „*Fiecare credincios știe, că dacă iubește pe al său, multe bunătăți îi va face când va aduce pentru dânsul jertfă, și de multă veselie se va umplea făcând milostenie, și cu atât mai cu seamă când va aduce pentru dânsul jertfa fără de sânge, căci Mirida care se scoate la Liturghie și pomenirea care se face pentru acest mort, unește pe acel mort cu Dumnezeu și îl împărtășește cu Dânsul nevăzut*”²⁾.

¹⁾ Cit. după același: op. cit. p. 138.

²⁾ Op. cit. cap. 373. p. 250.

¹⁾ Cit. după același: op. cit. p. 121.

Date fiind toate aceste binefaceri pe cari sf. Liturghie le lucrează atât pentru cei morți cât și pentru cei vii, să ne străduim ca să participăm cât mai des la aducerea ei, iar când ne simțim în adevăr vrednici să și gustăm din Darurile sale cerești. Făcând aceasta, nu numai că sălășluim în sufletele noastre binefacerile de mai sus, dar ne atingem și scopul pentru care însuși Dumnezeu ne-a zidit dintru început, adică îl preamărim în chip vrednic ca pe Făcătorul nostru, ne sfințim și ne unim cu El. T.

*

La Anul Nou 1945 să vorbim: DESPRE RELIGIE.
Era creștină se apropie de anul 2000.

Se împlinesc aproape douăzeci de veacuri de când aluatul creștin dospește sufletul, frământă societatea și fecundează cultura europeană, — cea mai evoluată, cea mai mândră și mai bogată dintre toate culturile omenirii.

Dela anul 1, — care despică istoria cum ai despărți cu o sabie fermecată trecutul de viitor și întunerecul de lumină, — și până astăzi, *religia creștină* a fost duhul care a înfiorat, fermentul care a prefăcut, altoiul nobil care a îmbunătățit și forța divină care a înălțat sufletul omenesc în sferele purității și ale seninătății cerești. A fost, ... este, ... și trebuie să îplinească și în viitor același rol, cu toate că în vremurile din urmă, împotriva ei s'au ridicat o mulțime de glasuri și s'au tipărit nenumărate cărți, reviste și foi, care nu e bine să rămână fără de răspuns.

Drept aceea datori suntem, cu toată serioșitatea minții, cu toată greutatea trudei și cu toată sinceritatea inimii, să ne dăm seama de cuprinsul învățăturilor religiei creștine, de temeiurile și roadele ei, precum și de raporturile ei cu formele culturii, din începuturi și până astăzi.

* * *

Din adâncurile sufletului și ale istoriei, un glas tainic ne spune că fiecare om credincios este dator să-și cunoască, să-și trăiască, să-și iubească și să-și apere, până la moarte, religia sa. Membri unei societăți, care nu sunt convinși și pătrunși de însemnătatea principiilor și scopurilor ei, care fac parte din societate numai cu numele, care nu simțesc în conștiința lor datoria morală să activeze în cadrele societății din care consimțesc — de voie sau tacit — să facă parte, sunt membri răi, falsi, netrebniți. La fel sunt membri unei religii care se țin de ea numai de formă: sunt unelte pasive, capete care dorm, suflete fără simțul răspunderii, ființe nepăsătoare, demne de ocară și de osândă.

Mai mult însă decât toți credincioșii, suntem datori — noi creștinii — să ne cunoaștem, să ne trăim, să ne iubim și să ne apărăm religia, din simplele motive că:

religia creștină este cea mai răspândită,
religia creștină este cea mai culturală,

religia creștină este cea mai duhovnicească, cea mai dinamică și progresistă, — dintre toate religiile globului pământesc.

Dar, ca să ne putem da seama: de ce este bună religia creștină și de ce se cuvine trăită, iubită și apărută, trebuie mai întâi să ne lămurim întrebarea: *Ce este religia?*

În curgerea vremii, religiei i s'au dat mai multe definiții. În forma cea mai simplă și mai populară, ea a fost definită:

- drumul spre cer;
- calea de întâlnire și unire cu Dumnezeu;
- cultul lui Dumnezeu;
- prezența lui Dumnezeu în om;
- metoda împăcării și împrietenirii cu Dumnezeu;
- temerea de Dumnezeu;
- apropierea dintre spirit și univers;
- iubirea și adorarea lui Dumnezeu;
- legătura spirituală, morală, liberă și filială a sufletului cu Dumnezeu;
- atitudinea de supunere a omului față de Dumnezeu;
- „practica metafizicei“;
- ansamblul credințelor, datoriilor și practicilor omului față de Dumnezeu;
- reverința, respectul și supunerea față de Dumnezeu;
- limanul de pace și odihnă al inimii omului;
- suma învățăturilor credinței creștine;
- sinteza celor mai mari idealuri;
- concepția cea mai veche și mai venerabilă despre Dumnezeu, lume, viață și om;
- izvorul adevărului, focarul principiilor și temelia așezămintelor morale, culturale, politice și sociale.....

Admițând toate aceste definiții de bune și adevărate, noi aderăm la definiția după care *religia este comuniunea filială de iubire sfântă dintre Dumnezeu și om, trăită înăuntrul inimii și manifestată înafară prin credință, cult, virtuți și fapte bune.*

Definiția aceasta ni se pare că este cât se poate de cuprinzătoare. În ea se indică *fondul* cel mai intim și mai autentic al religiei: iubirea și adorarea lui Dumnezeu, precum și *forma* cea mai veridică prin care se exprimă religia: cultul divin și viața morală. Într-o singură formulă se cuprinde partea internă a religiei, — partea subiectivă sau *religiositatea* — actul sufletesc conștient și liber prin care se exprimă comuniunea de iubire dintre Creator și făptură, Dumnezeu și om; — și partea externă a religiei, partea obiectivă, pozitivă, alcătuită din cele trei elemente constitutive ale oricărei religii: doctrina de credință, regula morală și cultul divin. Cultul divin, la rândul său, implică și condiționează credința religioasă și localul bisericii, în care se împlinesc formele lui, iar viața morală — întruchipată în virtuți și fapte bune — arată roadele credinței, revărsările practice ale iubirii și adorării lui Dumnezeu. Mai trebuie să pre-

pizăm că atunci când zicem că religia este o trăire crin inimă, în conștiință, înțelegem prin aceasta un raport viu între om și Dumnezeu, trăit prin toate funcțiunile sau facultățile sufletului, adică prin rațiune, voință și sentiment, iar când zicem că religia este o comuniune filială de iubire sacră între Dumnezeu și om, înțelegem prin aceasta atitudinea cea mai caldă și raportul cel mai părintesc și filial, dintre Dumnezeu și om. Noi nu considerăm religia ca expresie a fricii de Dumnezeu și de pedepsele Lui. Dacă ar fi numai atât, ea ar fi dispărut de mult, cu toate ideile și formele ei. Noi vedem în religie o comuniune vie de iubire sfântă, ca între Tată și fii, ca între un Părinte iubitor și între copiii iubiți de El. Cel puțin, noi creștinii, nu ne legăm inima de Dumnezeu dintr'o temere oarbă sau dintr'o frică de pedeapsă, ci pentru că suntem atrași spre El prin cea mai puternică iubire paternă și pentru că tindem și noi spre El din cea mai curată iubire filială, încredințați că așa după cum, pe pământ, maximum de iubire și fericire simțim „acasă”, în familie, lângă inima tatălui, a mamei, a copiilor, a fraților și a surorilor, tot așa și mai departe, peste limitele pământului și dincolo de durere și moarte, noi întrezărim și aflăm ochii iubitori, brațele primitoare și inima caldă a unui Părinte plin de dragoste, spre care se îndreaptă — cu încredere — gândurile noastre cele mai înalte, suspinele noastre cele mai simțite, mulțumirile noastre cele mai vii, dorurile noastre cele mai mistuitoare, durerile noastre cele mai grele, lacrimile noastre cele mai arzătoare, suferințele noastre cele mai amare, aspirațiile noastre cele mai sfinte și rugăciunile noastre cele mai calde și mai pioase. Părintele nostru Cereșc este idealul nostru etern și bucuria supremă a inimii noastre de copii liberi și — de aci — greșelnici.

Din definiția dată și lămurită aci, se poate vedea limpede: *Ce este religia și care este conținutul, esența ei.*

Religia creștină, mai presus de toate religiile mari ale omenirii, are un bogat conținut ideologic și practic, un cuprins ales care de regulă se împarte în trei părți esențiale:

1. doctrina dogmatică,
2. învățătura morală și
3. cultul bisericesc.

Impărțirea aceasta corespunde, logic și firesc, celor trei facultăți ale sufletului omenesc, care sunt mintea, voința și sentimentul. Doctrina dogmatică, — cu adevărurile ei despre Dumnezeu, creațiune, om, suflet, revelație, mântuire și nemurire, — se adresează minții sănătoase, rațiunii, spre cunoaștere și credere; învățătura morală, — cu normele ei despre legi, porunci, datorii și virtuți — se adresează voinței spre ascultare și urmare; riturile, ceremoniile, jertfele și rugăciunile cultului divin se adresează sensibilității — trupului și sentimentului — spre încântare, purificare și înălțare.

Acest conținut al religiei are o însemnătate covâr-

șitoare în viața înșilor și a popoarelor, recunoscută de cei mai aleși gânditori ai omenirii*. Religia a scos pe om din animalitate; i-a îmblânzit instinctele, i-a dat încrederea în cultura sufletului și spre progres. Religia a trezit în sufletul omului puterile gândirii, simțirii și voinței, a cultivat germeii vieții spirituale și a impus cele mai grave preocupări asupra rostului și destinului lumii și a oamenilor, fără de care nu s'ar fi născut nici știința, nici arta, nici filosofia, nici progresul. Religia e matricea în care s'a zămislit cultura, făclia vieții din care s'au aprins toate luminițele valorilor morale și culturale. Din religie s'au născut așezămintele și organizațiile sociale care au contribuit efectiv la civilizarea, emanciparea și ameliorarea omului.

Popoarele au apărut pe arena istoriei deodată cu religia și au dispărut deodată cu ea. În religie s'a vădit mărirea lor; fără de religie, căderea lor (vezi: Istoria Babilonului, Egiptului, Grecilor și Romanilor). Ceea ce arată că religia este o forță, cea dintâi și cea mai mare forță spirituală, care stăpânește viața și cărmuiește societatea umană. Religia se impune omului cu o putere și autoritate divină. Așa se înțelege de ce a fi religios înseamnă a fi un om serios, bun de inimă și sincer; un credincios devotat, militant și evlavios; un caracter nobilat, ordonat și desinteresat.

Când se dau religiei definiții greșite și când se

* Cităm numai câțiva dintre ei:

Xenofon: „Orasele și națiunile cele mai alipite de cultul divin, au fost întotdeauna cele mai înțelepte și cele mai durabile”.

Platon: „Dacă Dumnezeu nu ia parte la întemeierea unei cetăți și dacă începuturile ei sunt numai omenesti, ea nu va scăpa de cele mai mari rele. Voința Ființei divine este aceea care trebuie să facă legea familiilor și a statelor”.

Plutarh: „Este mai ușor a zidi un oraș în aer, decât a constitui un stat fără credință și fără religie”.

Voltaire: „Oamenii au avut întotdeauna nevoie de un frâu și în toate locurile unde există o societate, religia este necesară; legile sunt un frâu pentru crimele publice, iar religia pentru crimele secrete”.

Montesquieu: „Prințul care nu are religie este un animal teribil, care nu se simte liber decât atunci când sfășie și devorează”.

J. J. Rousseau: „Niciodată un stat nu a fost întemeiat, fără ca religia să-i fi servit ca bază”.

D. Hume: „Căutați un popor fără religie: dacă îl veți găsi, fiți siguri că nu diferă mult de brute”.

E. Burke: „Noi știm că religia este baza societății civile și că fără ea nimic nu prosperează printre oameni”.

Max Muller: „Adevărata istorie a omenirii este istoria religiei, istoria căilor admirabile prin care diferitele familii omenesti tind să cunoască pe Dumnezeu și să se apropie de el prin cunoaștere și iubire. Iată fundamentul pe care se odihnește toată istoria profană; iată lumina, iată spiritul, iată viața proprie a istoriei”.

Labulaye: „Religia este prima condiție a ordinii politice și unica temelie a statelor”.

Durkheim: „Primele forțe prin care inteligența omenească a populat universul, au fost elaborate de religie”.

La aceste mărturii și altele, nenumărate, mai trebuie cel puțin să amintim pe marii legistatori antici, care au considerat religia ca temeliea legilor și a societăților: Hamurabi, Moise, Minos, Solon, Licurg, Zoroastru, Confuciu, Numa Pompiliu, Iustinian, Mahomet, etc.

întâmpină gânduri și atitudini potrivnice vieții religioase și morale, e bine să ne dăm seama: ce este religia, ce cuprins are și de ce se cuvine înțeleasă, prețuită, iubită, urmată și apărută. Cu alte cuvinte, să ne dăm bine seama — cu toată serioșitatea și cu toată sinceritatea — de însemnătatea ce o reprezintă forța și luminile religiei în taina sufletului, în vârtoarea societății și în călătoria ce o facem cu toții pe calea Cerului, ca să ajungem, prin ea, *zile fericite, mulți ani fericți și veșnica fericire*.

Cărți și Reviste

Prof. Dr. S. Vlad: SUB SEMNUL CRUCII
Editura Sf. Episcopii. Timișoara 1944.

Sf. Episcopie a Timișoarei a inițiat tipărirea unei serii de „Semne în ogorul vieții“, în care se desbat probleme sociale. Numărul 2 din această bibliotecă se datorește părintelui rector al Academiei de Teologie din Timișoara, prot. Dr. Sofron Vlad.

„Sub semnul Crucii“ e o mică apologie a Creștinismului. În 41 pagini, cuprinde o privire fugară dar sintetică asupra binefacerilor și roadelor binecuvântate pe care le-a revărsat Creștinismul în lume: ideile umanitare, inițiativele generoase, jertfele pilduitoare și „tot binele ce s'a făcut în numele și sub semnul Crucii“. Îndeosebi sunt a se aminti: credința într-un Dumnezeu părinte iubitor, frăția morală dintre oameni, emanciparea femeii, ocrotirea copiilor, desființarea sclaviei, îngrijirea bolnavilor, ajutorarea săracilor, văduvelor, orfanilor și neputincioșilor prin înființarea spitalelor, orfelinatelor și azilelor; întemeierea școlilor pentru promovarea culturii și civilizației, a științelor, artelor și moravurilor.

Aproape de 19 veacuri, sub steagul de luptă și biruință a Crucii, Creștinismul propagă „toate ideile umanitare“ și activează pentru „triumful binelui și al dreptății, al cinstei și al omeniei, al iubirii și al frăției“. Misiunea din trecut, el are a o îndeplini și în viitor.

„Precum în trecut prin cruce s'a dărmăat zidul despărțitor dintre clasele sociale și s'au astupat abisurile dintre popoare, tot prin cruce trebuie să se înlăture și în viitor, toate obstacolele pe care egoismul le ridică neîncetat în calea înfrățirii dintre fiii aceluiași neam și în calea apropiării dintre popoare“ (p. 40.)

Broșura e de mare actualitate și foarte bine scrisă. E de dorit să fie răspândită în cercuri cât mai largi.

Iosif Romulus Botto: RĂSPUNSURI LA LITURGHIA SF. IOAN GURĂ DE AUR. *Pentru cor de bărbați*. Diecezana Arad 1944.

Intr'o broșură elegant tipărită, d. Locot. I. R.

Botto, șeful muzicii militare din Arad, a dat publicității — cu aprobarea Sf. Episcopii a Aradului — o bună compoziție muzicală a cântărilor Sfintei Liturghii, armonizate pentru patru voci de bărbați, sau eventual copii.

Nu putem înregistra acest fapt decât cu o bucurie și mulțumire deosebită, mai ales când știm că lucrarea d-lui Lt. I. R. Botto este rodul unei calde iubiri față de Biserică. Credem că între șefii muzicilor militare din Țară, Dsa e cel dintâi și singurul care, pe lângă preocupările strict profesionale, se ocupă de compoziții religioase și de coruri bisericești organizate cu soldații de sub arme.

Cu elevi de școală, cu copii de trupă și cu membri orchestrei militare, d. I. R. Botto a alcătuit de mult un foarte bun cor bisericesc, cu care a dat răspunsurile liturgice și cântă de atâtea ori, Duminicile și în sărbători, în Catedrală și în alte biserici din Arad și din satele județului Arad. De câte ori credincioșii nu au fost încântați și înălțați sufletește în decursul dumnezeieștilor slujbe prin corurile bine instruite ale d-lui I. R. Botto, și de câteori sufletele noastre nu au fost înfiorate prin melodiile religioase executate cu atâta măiestrie sub bagheta Dsale?!...

Dacă la toate acestea adăugăm concertele pe care le organizează, la intervale destul de scurte, dl. I. R. Botto, toate bine reușite, nu putem decât să avem o vădită admirație pentru munca neîncetată și pentru devotamentul pilduitor pe care ni le desvâlue Dsa în ogorul muzicii și a cântării religioase, naționale și clasice.

Noi avem o sinceră mulțumire față de toată activitatea muzicală a d-lui Lt. I. R. Botto. De aceea ne-am simțit datori, obligați de conștiință, să o prețuim după merit și să mărturisim această prețuire.

Poate că aceasta e singura răsplată de care se bucură Dsa pentru o așa de frumoasă, bogată și stăruitoare activitate artistică.

*

TIMPUL TRANSILVANIEI, simpatica publicație arădană de sub direcția d-lui *Ionel Filipaș*, în ultimul număr ne-a adus — pe lângă alese clișee cu vederi din țară, — o serie de articole pentru ajutorarea Ardealului de Nord și a Moldovei, pentru evocarea unor figuri dispărute ca N. Iorga, G. Clemenceau, N. Buta, Dr. O. Comșia și Brutus Păcurariu, sau a unora prezente ca Ed. Beneș și alții, precum și alte subiecte de cultură generală și orientare spirituală.

În articolul de fond „După patru ani“, avem descrise neajunsurile pe care „T. T.“ le-a avut cu cenzura și cu autoritățile maghiare. Mai avem exprimată bucuria că după patru ani de doliu „T. T.“ poate apare fără chenarul negru.

Participăm din tot sufletul la bucuria și triumful confratelui nostru.

H. V. F.

Protos. Varahiil Jitaru: MĂNĂSTIREA GOVORA. Scurtă privire istorică, Sibiu, 1944, pag. 9+10 figuri.

În aceste vremuri pline cu semne de întrebare, când ne aflăm mai desechilibrați, mai desaxați și mai desorientați ca oricând, privirea către Cer, fixarea polilor vieții noastre în divinitate, sunt singurele antidoturi de calmare a neliniștei în care se sbate întreaga noastră ființă.

Dacă în vremuri pașnice, duhul creștin — inspirat din cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos, are importanță covârșitoare în acțiunea de înfrământare, dinamizare, întinerire și tresăltare a spiritului nostru, dornic de tot mai neconținută ascensiune duhovnicească, — cu atât mai mare rol de învioreare și desamortire a spiritualului din noi, are, astăzi, în vremuri cutremurătoare.

Și-atunci, apariția unei cărți cu asemenea mănunchiuri de îndemnuri spirituale, în timpuri cumpănitoare, de răzmeriță — față de vremurile liniștite — își are merite deosebite.

Iată pentru ce strădania P. Cuv. Protos. Varahiil Jitaru, starețul Sfintei Mănăstiri Govora, de a scoate la lumina zilei, cu toate vicisitudinile vremurilor de azi, broșura-ghid, *Mănăstirea Govora*, este vrednică de laudă.

Această călăuză cuprinde, pe lângă cuvinte introductive cu privire la: așezarea, întemeierea, reparția, viața culturală, viața călugărească, starea economică, metoacele Mănăstirii, și 10 fotografii reprezentând: partea interioară a Mănăstirii, inscripția deasupra ușii dela intrarea în biserică, în stânga vederii din față, în dreapta vederii de față, partea de jos și de sus a catapetesmei, piatra dinafara zidului, ușa dela intrarea în clopotniță, o altă inscripție ceva mai nouă și o parte din soborul Mănăstirii în frunte cu P. Cuv. Protos. Varahiil Jitaru, starețul Mănăstirii.

Constituind un minunat ghid pentru cunoașterea voevodalului și istoricului locaș al Domnului, apărută în condiții tehnice excepționale, este de recomandat să nu lipsească din nicio mănăstire și cât de modestă bibliotecă parohială.

Ardeal P. 100

Informațiuni

■ **SĂRBĂTORI FERICITE** și puce bună dorim din inimă tuturor iubitorilor noștri cetitori și colaboratori.

■ **LA TRADIȚIONALĂ ANIVERSARE** a Mitropolitului Șaguna, pe care a organizat-o studențimea teologică dela Academia „Andreiana” din Sibiu în 30 Nov. c. I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae al Ardealului a rostit o luminoasă cuvântare ocazională, din care desprindem următoarele pasagii:

Acum doi ani, terminând serbarea în memoria Mitropolitului Andrei Șaguna, o numiam „vecernia” praznicului de întâi Decembrie; iar în anul trecut, numisem festivitatea voastră „utrenie” a aceleiași praznic luminat.

Așteptam atunci ca după „vecernie” și „utrenie” să sosească fericita zi de obștească bucurie în care să săvârșim „liturghia” cea mare a redobândirii întregului Ardeal.

Bunul Dumnezeu a făcut să sosească și această „liturghie”. Dar ea n'a fost liturghia cea fără de sânge din Dumineci și sărbători, ci o liturghie împreunată cu jertfele vitejilor fii ai Neamului nostru. Înfrățind aceste jertfe cu șirul lung de mucenici cari umplu toată istoria noastră, „liturghia” de azi consfințește pentru totdeauna drepturile noastre imprescriptibile asupra pământului Transilvaniei.

Orice faptă mare, dragii mei, a fost împreunată de când e lumea cu jertfe grele. Poporul nostru a știut să aducă astfel de jertfe, la toate cotiturile istoriei sale. Ele sunt chezașia cea mai sigură că nimeni pe acest pământ nu este în stare să calce dreptul nostru și să înlăture binecuvântarea cu care Părintele luminilor caută din cer asupra acestor jertfe curate...

Iubiți studenți teologi,

Mă bucură că sunteți cu privirile îndreptate și larg deschise spre marea problemă a reformelor sociale,* și că vedeți posibilă o soluționare deplină și fericită a lor numai în lumina Evangheliei.

Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos n'a venit în lume ca să ne aducă o doctrină socială, făurită după metode de laborator. Nu! El ne-a adus un ideal religios, din plinătatea căruia se desprind raze ce cad și asupra problemelor sociale.

Voi, dragilor mei, vă pregătiți pentru altar și precum a spus profesorul vostru, părintele diacon Marcu, trebuie să știți să lămurați pe Mitropolitul Șaguna; trebuie așa dar să fiți întâi de toate și mai presus de orice preoți ai lui Iisus Hristos și părinți iubitori ai poporului. În această îndoită calitate de slujitori ai altarelor și povățuitori ai obștei dreptcredincioase pe căile mântuirii sufletești și naționale, noi nu putem fi substituiți de nimeni.

Voi, viitorii preoți ai lui Iisus Hristos, veți sta ca mâine la stațiunea unde se produce și de unde se împarte puterea de viață a zilelor noastre în sânul neamului, prin credință și biserică.

Ați pomenit aici pe renumitul pedagog creștin Friedrich Wilhelm Förster, care trăiește astăzi în Anglia. Mi-am amintit atunci ce a spus el despre problema socială și despre misiunea preotului. Slujitorii altarului să nu părăsească nici odată această stațiune de producere a energiei vieții, căci altfel

*) În cadrul sărbătorii, studentul E. Munteanu a ținut conferința intitulată: *Creștinismul și problema socială*.

viața își pierde puterea care o însuflețește. Închipuiți-vă ce-ar fi — cam așa spune Förster — dacă cel ce se așază la cârma motoarelor unei uzine electrice ar părăsi stațiunea de distribuire a curentului ca să mănânce bunăoară o garnitură de tramvai. Uzina rămasă fără distribuitorul de curent ar mai funcționa câțva timp, apoi totul ar intra în besnă și aparatele mânate de energia electrică s'ar opri.

Așa este și cu cea mai mare putere de viață, care i energia sufletească; ea s'ar stinge dacă cei chemați să o producă s'ar părăsi locul și s'ar apuca să aranjeze efectele acelei energii.

Am spus și repet că un neam trăiește mai presus de toate prin sufletul său. Câtă vreme acest suflet rămâne întreg, neamul acela este de nebiruit.

■ RĂZBOIUL ȘI SUFLETUL. Dl Ghiță Pop, ministrul Cultelor și Artelor, a acordat un interesant interview ziarului „Ardealul” din Brașov, privitor la preocupările de azi ale Departamentului condus de D-sa. În deosebi D-sa a relevat grija de căpetenie de-a termina războiul cu bine, de-a elibera și organiza Transilvania de Nord și în special — pentru D-sa — de-a înfruntă epurația și de a reconstrui Opera și Teatrul Național din București. În ansamblul problemelor și nevoilor dela ordinea zilei, un factor important reprezintă sufletul, care nu trebuie uitat.

— „Viața religioasă, — a declarat Dl ministru Gh. Pop — și divertismentul sublim a artelor fac parte integrală din aceste nevoi.

»Nici în ostirea care stă în front nu lipsesc preoții și artiștii, necesari în o mare măsură vieții sufletești a celor ce luptă și-și sacrifică sângele și viața pentru țară.

»Mi-aduc aminte cum în anul 1917, în zilele celei mai cumplite descurajări, aflându-mă în rândurile armatei noastre retrase în Moldova, când tifosul exantematic secera în comuna, în care cantonasem, zilnic 10-15 vieți omenești, ce rol important au avut preoții cari ziua serveau la înmormântări și în spital unde mângăiau pe bolnavi și muribunzi, și artiștii divizei cari seara ne înviorau, ridicând moralul prin rectări și cântece, când patriotice când duloase, când spirituale.

„Nu trebuie să se uite că războiul se câștigă mai întâi de toate cu sufletul și că, alături de tunuri, tancuri și avioane, este nevoie să ne îngrijim și de producțiunea muniției sufletești, absolut necesară biruinții”.

■ CRUCEA ROȘIE. Într-o epocă de anulare a valorilor sufletești și a omeniei, activitatea Crucii Roșii Internaționale ne apare ca o încurajare și ca un îndemn de încredere în generositatea umană. Căci poate mai mult decât realizările materiale ale Crucii Roșii, decât alinările de suferință, este sem-

nificația morală a acestei inițiative. În momentele în care pe întreaga întindere a lumii se îngrămădesc dărâmăturile și geme suferința, în care valoarea individului este nesocotită și comandamentele morale anulate, Crucea Roșie intervine cu hotărâre pentru a restaura omenia și a aminti oamenilor învrăjbiți că trebuie să se iubească. Dacă războiul nu poate fi suprimat, se caută cel puțin să i se atenueze consecințele; dacă suferința nu poate fi înlăturată cu desăvârșire, să se aducă o alinare și o nădejde celor ce suferă.

Răvășirea pricinuită de actualul război depășește în întindere și sălbăticie tot ce a cunoscut istoria...

În fața măcelului s'au găsit oameni care nu numai că nu au tăcut, consimțind, sau care să protesteze platonice și fără consecințe, dar care au înțeles să lupte eficace, să nu cedeze scepticismului sau comodităților egoiste. S'au găsit deci ființe care să se devoteze desinteresat, care să creadă în valori morale, care să lupte, dar nu pentru a distruge, ci pentru a construi...

Această acțiune ne îndreptățește optimismul în viitorul unei omeniri, care are drept la o viață mai bună și mai curată. E o reabilitare a omului, ființă spirituală, față de sine însuși. (Timpul).

Școala de Duminecă

53. Program pentru Dumineca 31 Decembrie 1944

1. Rugăciune: Hristoase, lumina cea adevărată... (Ceaslov pg. 19).

2. Cântare comună: O, ce veste minunată...

3-4. Cetearea Evangheliei (Marcu 1, 1-8) și Apostolului zilei (Timotei 4, 5-8) cu tâlcuire

5. Cântare comună: Arătatu-s'a darul...

6. Cetearea din V. T.: Prietenia lui Ionatan cu David. (Cartea I Regi c. 19).

7. Povește morale: Folosul avuției. (Eclesiastul c. 5).

8. Intercărti: (Poezii rel. etc.)

9. Cântare comună: În Iordan botezându-l Te Tu, Doamne...

10. Rugăciune: Stăpâne, atotputernice și neocuprinse...

(A se vedea „Instrucțiunile” din Nr. 1/1943). A.

Nr. 4335 1944.

Comunicat

P. C. Preoți sunt invitați să dea tot concursul d-lor medici de circumscripție din județ pentru prevenirea și combaterea molimei tifosului exantematic. Arad, la 15 Decembrie 1944.

† Andrei
Episcop

Ic. Stavr. Calus Turicu
cons. ref. eparhial.